

Herman Ottó

A HÉTRŐL

Bocsássatok meg ó anyák,
Kik fiaikat születtek,
De Jupiterre! nem sokat
Ér a ti nemzedéktek.

A legtöbb ember nem bolond,
De sem eszes, se' bárgyu,
Csak olyan száz és száz tucat
Sablónos gyári áru.

Se rossz, se jó s ha közhelyet
Temérdekbe bevágott,
Nagy képpel kápráztatja el
E sablónos világot.

Ha most már ilyenek között
Van végre egy egyén is,
Bár Herman Ottó a neve,
Kedvtelve nézem én is.

S habár ez ötletes külön
Bántalmat önt nyakunkba:
Eltűrjük tőle, mert egyén,
Valami extra munka.

Van benne mindig génusz,
Még akkor is, ha bomlik;
Csak önmagához fogható,
Másokhoz nem hasonlít.

Nem kicsinyes torzsalkodó,
Ő egy világra lázad;
Tán benne elkorázva él
Egy nagy, későbbi század.

Egy új idő, mely zsarnokul
Majd olyat is felismer,
Ki most szabadsághős gyanánt
Hetykén hivalgni is mer.

Eme sörényes nagy külön
Más tulzó mint a többi;
Nem szokta hallgatóinak
Fülét frázissal tömni.

Nem taktikázik; ő kimond
Akármit is aperte.
Most lám, a zszurnalisztikát
Jól agyba-főbe verte.

Meg merte tenni. Ez jele,
Hogy a szándéka tiszta;
Hej, mert nagyon nebántsvirág
Manap a zszurnaliszta.

Ki benne is talál hibát,
Ki nem bán vele kegyel,
Holtig piszkálja, szurja azt
A tintás penna-heggyel.

A sajtó roppant hatalom

És az már régi ének:
A hatalommal mindenütt
És mindig visszaélnek.

E hatalom sok névtelen
És rossz kis zsarnokára,
Igaz, meg éles szót vegyest,
Herman kiálta rá ma.

Kimondta és talán igaz:
Condottieri sok van,
Ki csak a zsoldban válogat
S nem elvben és lapokban.

Kimondta s az való igaz,
Hogy a lapokban itt-ott
Frivol mulatság tárgyai
Nehéz családi titkok.

Kimondta s az való igaz,
Hogy erkölcsöket rombol
Az erkölcs és riport között
A számtalan karambol.

S nem mondta ki, pedig igaz,
A hon e ritka atyja,
Hogy ő csak kis tolvajt üzőtt
S a nagyját futni hagyta.

Nem mondta ki, pedig igaz,
Hogy nem az apró-cseprő
Tollrágócskákat illeti
Elsőkül tán a seprő;

Nem e szegényeket, akik
A lapot összeróják,
Hanem az elvek és a toll
Több nagy vállalkozóját.

Nem e nagyok műve a sok
Apró utálatosság,
Sőt finom uri kezüket
Pilátus módra mossák;

De mégis ők adják meg, ők
A sajtó uj zamatját

S az ifju epigónokat
A rosszba ők ugratják.

S enfin, magyar sajtónkban is
Még vannak egynéhányan,
Akik az erkölcs dolgait
Nem veszik olyan lágyan.

S közéletünknel - ó, különöc
Te fel még ezt se hoztad -
A sajtónk - erre esküszöm -
Egy szikrával se rosszabb.

Koboz.

(Pesti Hirlap 1893. dec. 10.)

"Herman Ottó: Tisztelt Ház! Mikor az állattan azon részével foglalkoztam, amelyben a legmérgesebb állatok találhatók, akkor azt tapasztaltam, hogy valahányszor a Szaharából szarvasvipert kaptam, melynek marása feltétlenül halálos, vagy egy Scolopendrát Mexikóból, amelynek marása ugyanilyen, akkor a vámhivatalnokok mindig azt tették, hogy egy kicsit fölemelték az illető doboz fedelét, belenéztek és ha látták, hogy ott valami eleven van és az én nevemre volt címezve, hamar lecsapták, mert azt mondták, hogy veszedelem fenyeget. (Derűltség a szélső baloldalon.)

Tisztelt Ház! Én konstátálom, hogy ugy Makkfalvay képviselőtársam, mint a többi szónok is, amidőn a sajtóosztály címére került a sor, megemelték egy kicsit a fedelet és látván ott valami elevenet mozogni, hamar le is zárták azt, mert veszedelmet láttak. De mert én életirányomnál fogva sokat foglalkozom mérges állatokkal, megtanultam azt, hogy hol és hogyan kell azokat megfogni, hogy az embernek ne ártsanak. Hozzányulok a sajtó kérdéséhez azért, mert szükségét és idejét látom annak, hogy a sajtóval és annak hatalmával egyszer itt a Házban is komolyan foglalkozni kell.

Tisztelt Ház! Aki Velencében a doge-palotát meglátogatta, annak megmutatták a tizek tanácsának termét és ott látta egyszersmind azt a részt, az ugynevezett oroszán torkát, amelybe bárki is bedobhatott akármiféle denúnciációt, amely fölött a tizek tanácsa ítélte, anélkül, hogy az elítélt valaha tudta volna, hogy kik mondtak fölötté itéletet. De megtörtént a tizek tanácsával az, hogy egyszer egy szegény molnárt igazságtalanul ítéltek el és kitűnt, hogy ez tulajdonképpen az igazságszolgáltatás nevében elkövetett gyilkosság volt. És azóta annak a hatalmas tanácsnak, amelynek biráit a vádlott nem ismerte, valahányszor tanácskozássra összeült, annak elnöke mindig azzal kezdte a tanácskozást: »Ricordateri del povero molinaro!« vagyis: Emlékezzetek meg a szegény molnárról! A magyar sajtó minden munkásának kívánom

azt, hogy mielőtt cikkét megírja, szálljon magába és ismétlje a következő mondatot: Emlékezzetek meg a szegény Horváth Edé-ről, kit egy gyári dolog ügyében a sajtó egyenesen halálba kergetett!

És minthogy már e téren állok, kimondom azt is, hogy a sajtó tulajdonképpen egy bot, amelynek, mint minden botnak, két vége van: egy vastagabb és egy vékonyabb. A vékonyabb végét tartja a tisztelt kormány és üt a vastagabb végével az ellenzék felé, a vastagabb végét tartja az ellenzék és üti a vékonyabb végével a kormányt. A vastagabb végének súlya az, amit én Reptilien-Fondnak neveztem.

Már rámutattam, hogy a sajtó ma hatalom, mely nem mint a bíró, rábizott és körülírt funkció alapján a férfi felelőssége alatt, hanem a névtelenség védelme alatt ítél az emberek felett, s amelynél ezer eset közül egyszer lehetséges, hogy a rágalom megtalálja megtorlását. És így történik, hogy járnak közöttünk valósággal szájalomraméltó teremtetések, kiket a sajtó meggondolatlan támadása súllyesztett irtózatoss helyzetbe. (Helyeslés.) S minthogy ez így áll, akarom látni e rettenetes funkció rugóját, jogosultságát és alapját is! Keresem annál inkább, mert én a sajtónak régebben munkása voltam, határozott irányt követtem, vágtam és visszavágtak rám is. Én tehát a régi sajtó viszonyait, gondolom, alaposan ismerem.

Mi, akik akkoron pártorgánumokat szolgáltunk, cikkeinkkel pártok szerint sorakoztunk és nem volt eset rá, hogy egy ellenzéki lap munkatársa kormánypárti lap munkatársával bár csak egy asztalnál ebédeljen is. Ma minden megváltozott az egész vonalon. Igaz, hogy a régi viszony megkeserítette a hirlapíró társadalmi állását és funkcióját, hanem egy dolgot nem érintett soha s ez a jellem és megbízhatóság.

De aki a mai sajtót veszi és ebből a szempontból vizsgálja, az többé azokat a régi viszonyokat még nyomaikban sem találja meg. Mindennapi dolog, hogy a sajtó munkásai és emberei, akik ma a kormánypárti orgánumokban a botnak vastag végével ütöttek, holnap már odakerülnek az ellenzéki vastag véghez, hogy visszavágjanak a vékony végével. Elkövetkezett az, amit Kecskeméthy Aurél valamikor, mint ezeknek a dolgoknak alapos ismerőre és a cinizmusig menő hirdetője így fejezett ki: »Nekem - tudniillik Kecskeméthy Aurél-nak - a toll éppen az, ami a suszternek az ő díkcse, vagy egyéb szerszáma. A suszter, ha megrendelnek nála egy csizmát magas sarokkal, olyat csinál, ha alacsony sarku csizmát rendelnek, olyat csinál. Nem kérdi, hogy ki rendeli, hanem elvárja az árát. Az én tollam szerszám, én írok olyan cikket, aminőre szükség van, amelyet nálam megrendelnek, ha megadják az árát, jól van, szabad a vásár«. Én teljes tudatában állok annak, hogy szavaimnak mi lesz a következése. (Halljuk! Halljuk!) Jól megfontoltam magamnak és tudom, hogy a támadás és az elítélés honnan fog jönni, én komolyan fogtam fel az életet mindig és amennyire szerény és csekély erőm megengedi, őre kívánok lenni a magyar nemzet érzületei tisztaságának. Meglehet, hogy pesszimista vagyok, de én ennek a bajnak előhírnökeit már a mi társadalmunk dekompozíciójában látom; látom abban, hogy a rágalmazás roppant könnyű mesterséggé fajult, hogy anyagot keresve, nem kiméli meg többé a közéletet, de nem kiméli meg többé a család szentélyét sem; hogy ezer szervvel ezer uton nem áttal megtámadni egyes embert, kire a védelem ily körülmények között teljes lehetetlenséggé vált. Én tudom, mit cselekedtem, de kész is vagyok, hogy magamra vegyem annak összes következményeit, mert tiszta tudatával bírok annak, hogy amit tettem, az lelkiismeretemenk erős, eltökélt szándéknak erős kifolyása. Én

tehát ebben a tekintetben tisztán és határozottan itt állónak érzem magamat. Ez az, amivel én ehhez a vitához hozzájárulni akartam. (Élénk helyeslés és éljenzés a bal- és szélső baloldalon.)"

(HERMAN OTTÓ - 1893. december 6.)

Erről a beszédről írta Kozma Andor következő Koboz-krónikáját:

FORRÁS:

**HERMAN OTTÓ
AZ UTOLSÓ MAGYAR POLIHISZTOR ÉLETE ÉS KORA**

IRTA

LAMBRECHT KÁLMÁN

<http://mek.niif.hu/04300/04326/html/index.htm#8.>